

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียน
เทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
The Management Approach of Learning Resources in Educational
Institution Municipality 1 School (Phayaoprachanukul),
Maung District, Phayao Province

ชวนพิศ พร้อมสุข

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) 2. เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) 3. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) แบบสอบถามเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) และแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ตามหลักกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ตามกรอบแนวคิดของเดมมิง (Deming) มีคุณภาพการดำเนินงานโดยภาพรวม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผน การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน ร่องลงมาได้แก่ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน ถัดมาได้แก่ ด้านการนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในไปใช้

เหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ตามหลักการบริหารทรัพยากร (4 Ms) โดยภาพรวมมีระดับอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับ ได้แก่

ด้านครู (Man) รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ (Management) ถัดมาได้แก่ ด้านงบประมาณ (Money)

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) ตามหลักกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ตามกรอบแนวคิดของเดมมิง (Deming) ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการบริหารจัดการ ควรมีการวางแผนพัฒนาครูให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เต็มศักยภาพการใช้สื่ออุปกรณ์นวัตกรรม เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. ด้านการดำเนินงานบริหาร ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะการสอนและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่แก่ผู้เรียน มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายจัดหาหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้ครูมีเวลาปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มที่สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้บุคลากรเกิดการใฝ่รู้ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีและสื่อ ให้พร้อมและกระตุ้นให้ครูใช้ประโยชน์จากสื่อเหล่านี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
3. ด้านการตรวจสอบ ทบทวน ติดตามการใช้ ควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรด้วยกิจกรรมการนิเทศ ที่หลากหลาย ประเมินบุคลากรตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยยึดแนวทางการประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จัดทำเป็น (SAR)
4. ด้านการ นำผลการประเมินไปใช้ ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและใช้วิธีการบริหารงานบุคคลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถร่วมดำเนินการตามเป้าหมายนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, แหล่งการเรียนรู้

Abstract

This aims of study were: 1) to study the circumstance of learning resources management in educational institutions of Municipality 1 School (Phayaoprachanukul); 2) to investigate causes and factors the learning resources management in Municipality 1 School (Phayaoprachanukul); 3) to explore the management of learning resources management in educational institutions of Municipality 1 School (Phayaoprachanukul), Maung District, Phayao Province. The population was 34 participants consisting of school administrators, teachers. The researches instruments used for data collection were an observation from, The questionnaire and factors the effect of learning sources management in Municipal 1stPhayaoprachanukul school. And the interviewer in the way of learning sources management in educational data was analyzed using deviation and content analysis.

The results of the research revealed as follows. The state of learning sources man-

agement in educational institutions are overall in height level. Can separate that the mean of practice, the first is learning sources management planning, the second is learning sources management operating and the third is keep the result applying in to learning sources.

The effect of learning sources management in educational institutions of the Municipal 1stPhayaoprachanukul School Maung District, Phayao Province overall in height level. Can separate that the mean of practice, the first is Man (teachers), the second is Management and the third is Money.

The findings were summarized that the way of learning sources management in educational institutions that conform to develop of the Municipal 1stPhayaoprachanukul's School Firstly, the paining of learning sources, various arranged in learning sources activities, good location and environment to learning, potential in child center process, instructional media, innovation, technology, the benefit of learning sources by participate in parents. Secondly, operations in of learning sources management in educational, we should had develop and change in learning process work shop for learners, multi in subject, activities and create new learning sources for child. Provide teachers with operational efficiency, good atmosphere, personal interest, provide new instruction media, and new technology in using about learning process for develop in analytical. Thirdly, checking, reviewing and following in learning sources using self-study report of teacher (SAR) in form of office of national education standards and quality assessment. And fourthly, applying the result in personal development and entrance in personal management for increase in capability personal that they can join in the goal of improving, promoting and developing in learning sources in educational for learning process.

Keywords: Management, Learning Resources

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระสำคัญที่ส่งเสริมความรู้ การเรียนรู้ ความใฝ่รู้ การศึกษาค้นคว้าวิจัยอันนำไปสู่สังคมความรู้ (Knowledge Society) และสังคมการเรียนรู้ (Learning Society) ซึ่งสะท้อนบทบาทของแหล่งการเรียนรู้ ในมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะสวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) แนวการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติกล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องเห็นแบบอย่างที่ดีได้ฝึก การคิด ได้เรียนรู้จาก

ประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการและมีความสุขในการเรียนรู้ ครู คณาจารย์ รู้จักผู้เรียน เป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากล กับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความคิด ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548)

การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพราะเป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน การเขียน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำองค์ความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้ตลอดไป ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องให้ความสำคัญในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษาในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ อันจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์และเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่สร้างนักเรียนที่มีคุณภาพอันอาจเป็นสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูลข่าวสารความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนเป็นการเรียนรู้ ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียนการประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียว กับการประเมินผลในชั้นหรือห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นคนคนแห่งการเรียนรู้ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการในโรงเรียนเกี่ยวกับการวางแผนงานการกำหนดโครงสร้างในการบริหารจัดการ การกำหนดทีมงานและการกำหนดงบประมาณการมองทิศทางและวิเคราะห์ไปสู่อนาคต

ปัจจุบันโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 3 ปี พ.ศ. 2556 มาตรฐานที่ 17 ตัวบ่งชี้ที่ 17.1 สามารถเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปเป็นความคิดรวบยอดได้ ในระดับที่ดีและมีจุดที่ควรพัฒนาคือควรจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย และพัฒนาห้องสมุดให้มีหนังสือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยมากกว่านี้ซึ่ง ทำให้ทางโรงเรียนต้องรักษาคุณภาพมาตรฐานพัฒนา และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้และสื่อต่างๆ อย่างกว้างขวางสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในห้องเรียนและชีวิตประจำวันเกิดคุณลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความสำคัญและจำเป็นของเรื่องที่ศึกษาดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษา เรื่องแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) ประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไม่เพียงจะเกิดแก่ตัวผู้ศึกษาเองเท่านั้นแต่ยังจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน นักเรียน ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)
2. เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)

ประโยชน์ของการวิจัย

ด้านความรู้

1. ได้ทราบสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)
2. ได้ทราบเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
3. ได้แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)

ด้านการนำไปใช้

1. ผู้บริหารนำผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในเรื่องการวางแผน/การดำเนินงาน/ตรวจสอบ/ปรับปรุงโครงสร้าง
2. ครู สามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) โดยใช้ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามีเนื้อหาการศึกษาด้วยหลักกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (P-D-C-A) ตามกรอบแนวคิดของเดมมิง (Deming) ดังต่อไปนี้

Plan : P คือ การวางแผนการดำเนินงานโดยมีการวัตถุประสงค์ เป้าหมาย

Do : D คือ การดำเนินงานหรือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง

Check : C คือ การตรวจสอบ ทบทวน ติดตาม/ประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินเปรียบเทียบ กับแผนงานที่วางไว้

Act : A คือ การนำผลการปฏิบัติงานพร้อมข้อมูลทางสถิติมาประเมินและจัดทำแผนงานในกรณี

ที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ต้องหาวิธีปรับปรุงแผนใหม่

ขอบเขตด้านเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) โดยใช้ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน
สถานศึกษามีเนื้อหาการศึกษา ตามหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 4 Ms ดังนี้

ปัจจัยด้านครู (MAN)

ปัจจัยด้านงบประมาณ (MONEY)

ปัจจัยด้านอาคารสถานที่วัสดุและอุปกรณ์ (MATERIAL)

ปัจจัยด้านบริหารจัดการ (MANAGEMENT)

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาค้นนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอนจำนวน 32 คน รวม
จำนวน 34 คน โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1
(พะเยาประชานุกูล) และ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน
สถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน
32 คน รวม 34 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสม (Mix Methodology) คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการ
วิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียน
เทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่ใช้ในการเรียน
การสอน

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถาน
ศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

2.2.3 นำแบบสอบถามสร้างฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับคำแนะนำ ตรวจสอบ
แก้ไข ปรับปรุงให้ครอบคลุมเพื่อความถูกต้อง

2.2.4 แบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง
เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ถูกต้อง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งมาตราการประมาณค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์ภายนอกในการแปลความหมายของคะแนน กำหนดค่าระดับคุณภาพการดำเนินงานความคิดเห็นเป็นค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับคุณภาพมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับคุณภาพมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับคุณภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับคุณภาพน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับคุณภาพน้อยที่สุด

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 หาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จำนวน 2 คน รวม 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล)

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 รวบรวมข้อมูลและกำหนดขอบเขตเนื้อหาเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการอ้างอิงข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม แล้วนำผลการวิเคราะห์มากำหนดแนวทางประเด็นสำหรับการสัมภาษณ์ และใช้ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบ

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์สร้างฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับคำแนะนำตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงให้ครอบคลุมเพื่อความถูกต้อง

2.2.4 แบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไข เรียบร้อยแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา อีกครั้งหนึ่งเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ถูกต้อง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) นำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ตามหลักกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) ด้วยกรอบแนวคิดของเดมมิง (Deming)

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ถัดมาได้แก่ ด้านการนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไปใช้

2. เหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ตามหลักทรัพยากรทางการบริหาร 4 Ms

จากการศึกษาเหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา สรุปผลตามวัตถุประสงค์ ของการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีระดับการส่งผลต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ระดับการส่งผลในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านครู (Man) รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ (Management) ถัดมา ได้แก่ ด้านงบประมาณ (Money)

3. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ตามหลักกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามกรอบแนวคิดของเดมมิง (Deming) ได้แนวทางดังนี้

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรมีการวางแผนพัฒนาครูให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญให้เต็มศักยภาพ การใช้สื่ออุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะการสอนและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่แก่ผู้เรียน มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลาย จัดหาหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้ครูมีเวลาปฏิบัติงานด้านการพัฒนา

การเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้บุคลากรเกิดการใฝ่รู้ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์
ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีและสื่ออื่นๆ ให้พร้อมและกระตุ้นให้ครูใช้ประโยชน์จากสื่อเหล่านี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ การ
คิดวิเคราะห์ของนักเรียน

ด้านการตรวจสอบ ทบทวน ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรมีการนิเทศแบบ
กัลยาณมิตรด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย ประเมินบุคลากรตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยยึด แนวทาง
การประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพ ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา
(สมศ.) จัดทำเป็น SAR

ด้านการนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไปใช้ ควรมีการพัฒนาบุคลากร อย่าง
ต่อเนื่องและใช้วิธีการบริหารงานบุคคลเข้ามาใช้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถร่วม
ดำเนินการตามเป้าหมายนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผล

จากการหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยา
ประชาชนกุล) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามหลักกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) กรอบ
แนวคิดของเดมมิง (Deming) มีประเด็นที่ผู้ศึกษานำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (Plan) พบว่าโรงเรียนมีการ
วางแผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อยู่ในรูปธรรมมีการกำหนด
มาตรฐานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และม
ีการจัดการประชุมชี้แจง/อบรม ให้แก่ครูผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (Do) พบว่าโรงเรียนได้จัดให้มีนักเรียน
ร่วมรับผิดชอบ ดูแล แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา การใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน
สถานศึกษา มีการอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้แก่ผู้ใช้และมีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็น
ข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการตรวจสอบ ทบทวน ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (Check) พบว่าโรงเรียน
มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้
ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่กำหนด
ในปฏิทินสม่ำเสมอ

ด้านการนำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไปใช้ (Act) พบว่าโรงเรียน มี
การนำเสนอผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ มีการรายงานผลการประเมิน
การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและมีการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
อยู่เสมอ

2. เหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ด้านครู พบว่ามีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและกำหนด
นโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ

(2543, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงการจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนว่าครูเป็นเพียงผู้จัดสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติทดลองฝึกฝนให้เกิดประสบการณ์ ทักษะเจตคติ และคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและห้องส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา คือ กำหนดนโยบายของโรงเรียนเรื่องการจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ให้ชัดเจน สร้างความเข้าใจให้เกิดความตระหนักเห็นคุณค่าระหว่างบุคคลในโรงเรียนกับชุมชนสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นแผนงานโครงการแบบปฏิบัติงาน จากการศึกษาบางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติคือไม่ได้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน

ด้านงบประมาณ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณตรงกับแผนการจัดเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการติดตามประเมินผลการใช้เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไปอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542 : 19) มาตรา 62 กล่าวว่า ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษานโยบายการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอกหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบ ติดตามและการประเมินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ด้านอาคารสถานที่วัสดุและอุปกรณ์โรงเรียนมีสถานที่คับแคบ จำนวนนักเรียนมากทำให้มีพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และวัสดุอุปกรณ์ไม่ทันสมัย

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานและปรับแผน/โครงการ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 1) ได้สรุปว่า โรงเรียนทุกแห่งทุกระดับถือเป็นตัวแทนของรัฐในการจัดการศึกษาและดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอันเป็นหลักการทำงานร่วมกันในการจัดการศึกษาดังนั้นจำเป็นต้องมีการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้เรียนได้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่น

3. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

แนวทางด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรมีการวางแผนพัฒนาครูให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญให้เต็มศักยภาพ การใช้สื่ออุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์โดยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

แนวทางด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โรงเรียนควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะการสอนและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่แก่ผู้เรียน มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลาย จัดหาหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้ครูมีเวลาปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้บุคลากรเกิดการใฝ่รู้ จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีและสื่ออื่นๆ ให้พร้อมและกระตุ้นให้ครูใช้ประโยชน์จากสื่อเหล่านี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

แนวทางการตรวจสอบ ทบทวน ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรด้วยกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย ประเมินบุคลากรตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยยึดแนวทางการประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จัดทำเป็น SAR

แนวทางการนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไปใช้ ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและใช้วิธีการบริหารงานบุคคลเข้ามาใช้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถร่วมดำเนินการตามเป้าหมายนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมาก สำหรับการจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน การเขียน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ได้แนวทางที่สามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยมีข้อเสนอแนะนำการศึกษาไปใช้ดังนี้

1. ด้านสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้ทราบถึงสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

2. ด้านเหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

3. ด้านแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสถานศึกษา ได้แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบและประเมิน ด้านการนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

ข้อเสนอแนะการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ด้านสภาพการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในเฉพาะด้าน เช่น ด้านเทคโนโลยี ด้านโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น โดยเป็นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท

2. ด้านเหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาควรมี การศึกษาเหตุและปัจจัยสำคัญด้านอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่เป็นรูปธรรม

3. ด้านแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในส่วนของ การเก็บข้อมูลควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธี การศึกษาเอกสาร การสังเกต และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง**. เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ ฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. 2544. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2545 ก). **คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้**. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**
พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (2555). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2543). **การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร**. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์จามจุรี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **กระบวนการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). **ปฏิรูปการศึกษาไทย ในมุมมองประชาชน**. กรุงเทพฯ ฯ : พิมพ์ดี.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (2543). **แนวทางการบริหารงานคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าวหยาตชล.
- จรรยา ชูลาภ. (2545). **ผู้บริหารกับกลยุทธ์ Child Centered**. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2557.จาก <http://www.moe.go.th/cgi-script/csArticles/articles/0000001/000149.html>.
- เทวิน ธรรมลังกา. (2554). **การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่**. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2557.จาก http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses/.
- นฤมล จันทระพี. (2553). **การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งกวาววิทยาคม จังหวัดลำปาง**. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2557.จาก http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses/.